

Zpráva o činnosti Československé psychologické společnosti
(české části) při ČSAV za rok 1973.

1. Činnost Hlavního výboru a ČSPS jako celku

Ve své činnosti v r. 1973 se ČSPS (č.č.) a její hlavní výbor řídily plánem, který vycházel ze závěrů Valného shromáždění ČSPS z r. 1972, z úvodního referátu předneseného na Psychologických dnech v Olomouci v roce 1972, do kterého byly rovněž zahrnuty závěry celostátního ideologického semináře komunistů v pedagogice a v psychologii, uspořádaného odd. školství a vědy ÚV KSČ spolu s presidentem ČSAV v dubnu 1973.

Nejdůležitější úkoly plánu byly splněny takto: 1) Byl definitivně ustaven Ústřední výbor ČSPS jmenováním pěti zástupců Slovenské psychologické společnosti do Hlavního výboru ČSPS.

Definitivní složení Ústředního výboru ČSPS takto ustanoveného bylo hlášeno zástupci generálního sekretáře ČSAV akademiku Landovi 9.4.1973. 2) Byla dokončena reorganizace odborných sekcí společnosti. Byl ustaven nový výbor sekce obecné a teoretické psychologie, který rozvinul činnost. Dále byl ustaven nový výbor společné sekce pedagogické a poradenské psychologie, který rovněž zahájil činnost. Nebyly dosud zajištěny organizační a kádrové podmínky pro osamostatnění sekce pedagogické psychologie vzhledem k jejím mimořádně aktuálním úkolům. Tento úkol trvá. 3) Byla zavedena nová evidence členů společnosti. Tato evidence je dobrým základem pro vypracování nového členského adresáře, který je plánován pro rok 1974. 4) O dalších konkrétních úkolech plánu viz v rámci zprávy o činnosti Hlavního výboru, pobočky a odborných sekcí.

Hlavní výbor se scházel pravidelně, a to celkem 7krát, kromě toho se konala jedna schůze společně se zástupci Slovenské psychologické společnosti. Stav členů společnosti (bez členů Slovenské psychologické společnosti) je k dnešnímu datu 678 členů. Kromě běžné agendy byly nejdůležitějšími akcemi, organizovanými Hlavním výborem, jednak účast na přípravě ideologického semináře komunistů na úseku pedagogiky a psychologie, jednak příprava a provedení IV. psychologických dnů v Brně.

Ideologický seminář komunistů na úseku pedagogiky a psychologie. Seminář byl uspořádán oddělením školství a vědy ÚV KSČ spolu s presidiem ve dnech 26. a 27. dubna 1973. Hlavní výbor ČSPS byl pověřen spoluúčastí při jeho přípravě, a to jednak při přípravě hlavního referátu (předseda ČSPS byl zároveň členem přípravné komise), jednak při přípravě materiálů z jednotlivých oblastí psychologie, na které se podílely jednotlivé odborné sekce společnosti. Příprava materiálů se stala příležitostí k prohloubení práce na ideologických a metodologických problémech jednotlivých psychologických oblastí a na ujasnění odpovědných úkolů psychologické vědy v rozvoji socialistické společnosti. Komunisté z řad členů ČSPS se jednání semináře zúčastnili, přednesli několik referátů a diskusních příspěvků a připravili další diskusní příspěvky. Výsledky ideologického semináře byly zahrnuty do plánu práce ČSPS a jejích jednotlivých sekcí jak pro rok 1973, tak i pro rok 1974.

IV. Psychologické dny. Ústřední akcí ČSPS v roce 1973 byly IV. psychologické dny, které byly uspořádány ve spolupráci s katedrou psychologie FF UJEP ve dnech 24. - 26. září v Brně. Plenární zasedání, zahájené referátem dr. Josefa Khola, CSc., člena vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV, bylo věnováno závěrům celostátního ideologického semináře komunistů v pedagogice a psychologii. Valné shromáždění ČSPS, které následovalo, bylo uvedeno zprávou o činnosti, přednesenou dr. Jaromírem Janouškem, CSc., vědeckým tajemníkem ČSPS, a zabývalo se dosavadními výsledky i úkoly další práce. Další významnou částí programu PD byla panelová diskuse o aktuálních problémech užití psychologických vyšetřovacích metod, připravená dr. Antonínem Velehradským. Tato diskuse přispěla k vyjasnění závažnosti otázek, spojených s užíváním vyšetřovacích metod v psychologické praxi. Následovalo zasedání sekcí obecné a teoretické psychologie, psychologie práce, sociální psychologie, vývojové psychologie, poradenské a pedagogické psychologie, zdravotnické psychologie a vojenské psychologie. I v zasedání odborných sekcí byla věnována značná část programu

ideovým a metodologickým otázkám z hlediska výsledků ideologického semináře. Účast na FD byla 250 členů. Psychologické dny v Brně přispěly k prohloubení zřetele k ideovým a metodologickým otázkám jak v práci jednotlivých sekcí, tak i činnosti společnosti jako celku.

2. Činnost oblastní skupiny ČSPS v Brně.

Činnost oblastní skupiny ČSPS v Brně se soustřeďovala v r. 1973 zejména na pořádání pracovních zasedání s odborným programem, na pořádání exkursí na psychologická pracoviště a na spolupráci při organizačním zajištění IV. psychologických dnů v září 1973 v Brně. Byla uspořádána jedna přednáška zahraničního hosta (G.S. Nikiforova z Leningradu) a jedno společenské setkání psychologů - členů skupiny. Výbor oblastní skupiny zasedal celkem 8krát. Jeho jednotlivé komise pracovaly podle potřeby při řešení různých konkrétních úkolů.

3. Činnost odborných sekcí.

Sekce obecné a teoretické psychologie, vedená novým výborem, se zaměřila jednak na základní obsahové problémy rozvoje práce sekce z hlediska úkolů ideologického semináře ÚV KSČ, dále na vymezení základních úkolů do konce roku 1974 a na organizační předpoklady pravidelné činnosti sekce. Kromě pravidelných měsíčních schůzí výboru bylo realizováno jednak odborné zasedání sekce v rámci IV. psychologických dnů s rozsáhlým programem, jednak plenární zasedání sekce k teoretickým otázkám psychologické problematiky činnosti. Byly předneseny tři základní referáty, které se staly východiskem pro důkladné prodiskutování problému činnosti v psychologickém výzkumu.

Sekce sociální psychologie konala pravidelné schůze výboru (celkem 6krát), na nichž byla jednak připravena analýza vývoje sociální psychologie u nás se zřetelem k perspektivním úkolům, která se stala součástí podkladů pro jednání ideologického semináře, dále byla připraveno odborné zasedání sekce sociální psychologie v rámci FD a připraven třídenní širší seminář

v Liblicích. Odborné zasedání v rámci PD bylo věnováno úkolům marxistické sociální psychologie při rozvoji socialistické společnosti. Bylo předneseno 7 referátů, doplněných bohatou diskusí. Jednání potvrdilo prohlubování angažovanosti sociální psychologie v zásadních otázkách výzkumu, které mají ideologický i praktický význam. - Ve dnech 12. - 14. listopadu 1973 se uskutečnila v DVP ČSAV Liblice nejdůležitější akce sociálně psychologické sekce - seminář "Psychologické problémy soudobé civilizace a motivace lidského jednání" ve spolupráci s Psychologickým ústavem ČSAV. Semináře se zúčastnilo kolem 50 odborníků. Jednání bylo zaměřeno na ideově teoretické a metodologické otázky sociální psychologie a její úkoly v rozvoji socialistické společnosti, dále na vazby sociálně psychologického výzkumu potřeby socialistické společenské praxe a posléze na nové výsledky prací na státním plánu výzkumu VIII-1-10. K úspěšnému programu semináře přispěla účast našich předních sociologů - prof.dr.J.Kohouta, CSc. z VŠE a dr.A.Matějovského, CSc. z Ústavu marxismu-leninismu UK, a rovněž známého odborníka v oblasti marxistické sociální psychologie prof.dr.Hanse Hiebsche ze Schillerovy university v Jeně (NDR). - Sekce navázala užší styky se sociálními psychology v Jeně a spolupodílela se na semináři Českého komitétu pro vědecké řízení.

Sekce vývojové psychologie se podílela na průběhu IV. psychologických dnů v Brně samostatným odborným zasedáním. Bylo předneseno 6 referátů, věnovaných aktuálním metodologickým problémům ve vývojové psychologii a výměně zkušeností. - Sekce dále připravila analýzu vývoje oboru vývojové psychologie pro potřeby ideologického semináře ÚV KSČ. Navázala těsnou spolupráci se sekci vývojové psychologie SPS a aktivně se účastnila prostřednictvím dvou členů zasedání SPS s programem z oblasti vývojové psychologie. - Dva členové sekce se zúčastnili práce v mezikolegiální komisi pro zkoumání psychického vývoje dětí od raného věku. Výbor dále připravil ve spolupráci se slovenskou sekci vývojové psychologie konferenci o aktuálních výzkumných problémech vývojové psychologie, která má proběhnout na jaře r. 1974 v Bratislavě.

Sekce psychologie práce přešla vzhledem k vysokému počtu psychologů práce v českých zemích k organizování jednotlivých tematických komisí. Zatím pracuje komise pro teoreticko-metodologické otázky, pro otázky profese psychologa práce, na podzim byla zahájena činnost dalších komisí a subkomisí. Výbor se scházel pravidelně měsíčně. - Komise pro teoreticko-metodologické otázky zpracovala analýzu publikací z oboru psychologie práce za léta 1960-72. - Ve dnech 11. - 12. ledna 1973 zorganizovala sekce seminář na téma "Funkce a postavení psychologa na podniku", který se zabýval zasedáními vytváření koncepce pracoviště psychologie práce na podniku, psychologickou expertizou, socialistickou racionalizací práce, vybavením psychologické laboratoře na podniku, vypracováním posudků a pod. Seminář proběhl za vysoké účasti psychologů práce (asi 75). - V dubnu se podílela sekce psychologie práce na konferenci "Adaptace člověka na práci", kterou uspořádal Institut pro výchovu vedoucích pracovníků chemického průmyslu ČSR v Kralupech nad Vltavou. Konference se zúčastnili i vedoucí pracovníci z resortu průmyslu ČSR a sociologové. - Na IV. psychologických dnech v Brně se konalo odborné zasedání psychologie práce, kterého se zúčastnilo 85 účastníků. Bylo předneseno 19 referátů a kolektivní referát "Nejbližší výhledy psychologie práce do roku 1975". Členové sekce se také aktivně podíleli na panelové diskusi o psychodiagnostických metodách. - Další významnou akcí sekce psychologie práce byl tematický zájezd psychologů práce do SSSR za účasti 24 členů. Byly navštíveny psychologické fakulty v Moskvě, Leningradě a Jaroslavi, Psychologický ústav AV SSSR v Moskvě a Ústav obecné a pedagogické psychologie APV v Moskvě. Zájezd byl velmi úspěšný a užitečný. - Sekce se podílela prostřednictvím svých členů aktivně na přípravě ideologického semináře ÚV KSČ. Celkově byla činnost sekce v roce 1973 velmi bohatá, uvedené akce umožnily prohloubit koncepci marxistické psychologie práce a dále rozvinout odbornou činnost. Byl podán návrh ministerstvu práce a sociálních věcí ve věci úpravy kvalifikačních stupňů psychologa práce.

Sekce zdravotnické psychologie připravila v roce 1973 několik důležitých akcí. V lednu se členové zúčastnili 8. celostátní psychoterapeutické konference a 15. celostátní psychofarmakologické konference v Lázních Jeseníku. V červnu byla uspořádána vědecko-pracovní schůze, věnována otázkám diagnostické praxe. Členové sekce zdravotnické psychologie se podíleli na organizačních přípravách a na realizaci 1. symposia socialistických zemí o psychoterapii v Praze v březnu 1973. Dále se zúčastnili akcí katedry psychologie a pedagogiky Městského výboru Socialistické akademie, sekce Čs. lékařské společnosti J.E.Purkyně, Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů, výcvikového týdne psychoterapeutické sekce Čs. psychiatrické společnosti v Dobronicích, a v září v Lojovicích. Sekce připravila pro 4. psychologické dny odborné zasedání, kde bylo předneseno 8 plánovaných referátů. K referátům proběhla bohatá diskuse. Účast na odborném zasedání byla velmi vysoká (147). - V říjnu byla uspořádána další vědecko-pracovní schůze, na jejímž programu byly psychologické metody při vyhodnocování psychofarmak. Jednání přispělo k vyjasnění spolupráce lékařů a psychologů v této důležité otázce. Sekce se dále spolupodílela na semináři sekce forezní psychologie, věnovaném metodologickým aspektům psychologické soudní expertizy. V listopadu se členové sekce zúčastnili tematického kursu klinické psychologie, připraveného Kabinetem psychologie Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze a předseda sekce tu přednesl referát o vývojově orientované psychopatologii.

Sekce poradenské a pedagogické psychologie pracovala v r. 1973 jako společná sekce, protože se dosud nepodařilo rozvinout samostatnou činnost sekce pedagogické. Nový výbor sekce poradenské a pedagogické psychologie připravil několik akcí. V dubnu se konalo v Praze plenární zasedání sekce a seminář na téma "Školní zralost". Jednání bylo shrnuto v písemných závěrech, které vyjadřují postoje sekce k důležité celostátní akci vyšetřování školní zralosti jak po stránce organizační, tak metodické. Se závěry bylo seznámeno i české

ministerstvo školství. - Pro PD v Brně připravila sekce rozsáhlý program, v jehož rámci bylo předneseno 9 referátů s pedagogickou, poradenskou, diagnostickou a výzkumnou tematikou. V rámci programu byla též uspořádána živá panelová diskuse o Cattellově osobnostním dotazníku 16 PF. V současné době probíhají organizační přípravy semináře o profesionálním poradenství pro patnáctiletou mládež. - Členové sekce se zúčastnili aktivně semináře poradenských školských pracovišť, který byl uspořádán českým MŠ ve Štíříně v říjnu 1973. - Z iniciativy sekce vyzkoušela školská poradenská pracoviště Vánův test za účelem standardizace v rámci resortního plánu MŠ. Předseda sekce byl členem komise pro posouzení zprávy o stavu psychodiagnostiky, ustavené vědeckým kolegiem pedagogiky a psychologie ČSAV a předsedou komise MŠ pro vydávání didaktických testů. Členka výboru byla koordinátorkou výzkumného plánu výchovného poradenství MŠ a členkou meziresortního koordinačního sboru pro poradenství.

Sekce forenzní psychologie konala pravidelné měsíční schůze výboru. Plenární zasedání sekce schválilo návrh výboru na rozšíření výboru sekce o tři další členy. Nejdůležitější akcí bylo uspořádání dvoudenního semináře v Pracově u Tábora na téma "Problematika psychologické soudní expertizy". Seminář zahrnoval problematiku ideologickou, teoretickou i praktickou a byl vyhodnocen účastníky (50 psychologů) kladně. Jako host byl pozván na seminář zástupce ministerstva spravedlnosti dr. Vacura, který seznámil frekventanty semináře s právní problematikou expertizy. Výbor sekce na základě bohaté diskuse k referátům i bodům, které předložil výbor, zpracuje řadu rezolucí příslušným ministerstvům. Na základě dobrých zkušeností se připravuje obdobný dvoudenní seminář na téma "Metodiky výzkumu v kriminologické a penalogické psychologii".

Sekce psychologie tělesné výchovy a sportu pracovala v r. 1973 v těsné souvislosti s komisí psychologie při vědecké radě ÚV České tělovýchovné organizace. Kromě pěti pracovních a organizačních zasedání užšího pléna sekce byl proveden třídní pracovní seminář o spolupráci psychologů s vrcholovým sportem. - Někteří

členové se v rámci spolupráce se SPS zúčastnili třídního semináře o výběru sportovních talentů na Slovensku. V rámci PD v Brně se uskutečnilo organizační zasedání sekce o hlavních úkolech a hodnocení činnosti spolu s exkursí na výzkumné pracoviště přírodovědecké fakulty UJEP. Členové sekce se podíleli na psychologické přípravě v jednotlivých sportovních svazech, pořádali ve spolupráci s tělovýchovnou organizací přednášky, pro sportovní trenéry, spolupracovali s armádními sportovními družstvy a se sportovními družstvy ministerstva vnitra v rámci poradenské činnosti. V oblasti zahraniční spolupráce se zúčastnili III. světového kongresu International Society of Sport Psychology v Madridu. Předseda sekce doc. Vaněk byl tam zvolen prezidentem ISSP.

Sekce vojenské psychologie splnila všechny plánované úkoly na rok 1973. Kromě čtyř zasedání výboru sekce se konala dvě plenární zasedání v Bratislavě a Brně, a byla uskutečněna dvě odborná sdělení. Jedno v květnu v Bedřichově v rámci konference vojenských psychologů a psychiatrů, druhé v Brně v rámci PD.

Sekce pro studium chování zvířat se podílela v r. 1973 na dvoudenním semináři ve Dvoře Králové pro pracovníky laboratorního výzkumu, zoologických zahrad a národních parků. S ředitelem výchočské zoo Ing. Vágnerem byla prodiskutována koncepce ethologického výzkumu v ČSSR a projednána další práce, pro niž byla sestavena užší komise. Sekce dále připravila metodologický seminář k otázce studia akčních programů a excitačního potenciálu za účasti 18 členů sekce z Čech i Slovenska. Členové sekce se dále podíleli na mezioborové konferenci o vyšších nervových funkcích, pořádané Společností pro vyšší nervovou činnost Lékařské společnosti J.E. Purkyně. - Výbor sekce na požádání ČSVTS zajistil školení o psychologii zvířat pro chovatele laboratorních zvířat na Hrubé Skále. Byl přednesen blok přednášek, doplněných panelovou diskusí o významu studia o chování zvířat pro laboratorní experimentální práci. Přednášky byly velmi kladně hodnoceny. Sekce navázala spolupráci se Zoologicko-animálními ústavem v Bratislavě.

gickou společností při ČSAV a Československou vědecko-technickou společností. - Členové komise, ustavené na dvoudenním semináři ve Dvoře Králové, připravili písemné podklady pro řešení koncepce a organizace ethologického výzkumu v ČSSR a zahájili práci na českém a slovenském terminologickém slovníku z oboru chování zvířat a na dokumentaci.

4. Činnost ediční.

Ediční činnost ČSPS se omezovala na spoluvydávání zpravodaje ČSPS "Psycholog v Československu", který vychází dvakrát ročně jako dvojčíslo na Slovensku.

5. Spolupráce s Čs. vědeckotechnickou společností.

Členové sekce sociální psychologie připravili dva referáty pro seminář Českého komitétu pro vědecké řízení, uspořádaný v Olomouci a věnovaný otázce týmové práce a řízení vědecko-technického rozvoje. - Členové sekce pro studium chování zvířat uspořádali na požádání Čs. vědecko-technické společnosti cyklus přednášek a panelovou diskusi v rámci školení chovatelů laboratorních zvířat na Hrubé Skále. Přednášky byly velmi kladně hodnoceny pořadateli i účastníky školení.

6. Práce kulturně politická. V

Všechny odborné sekce ČSPS se zabávaly v souvislosti s projednáváním ideologických otázek také kulturně politickou náplní svých akcí. Většina sekcí spolupracuje prostřednictvím členů svých výborů se Socialistickou akademií, a to jak v rámci Ústřední vědecko-metodické sekce pro psychologii, tak v rámci městských komisí pro psychologii v Praze a Brně. Brněnská pobočka má trvalou spolupráci se skcí psychologie-pedagogiky Městského výboru SA v Brně a plánuje alespoň jednu společnou akci během roku.

Závěr.

Celkově ČSPS (č.č.) a její Hlavní výbor splnily plán činnosti pro rok 1973 úspěšně. Pro rok 1974 se připravuje

nový plán, ve kterém bude přihlédnuto k dosavadním zkušenostem, bude věnována pozornost úkolům, které trvají, a budou vytýčeny nové úkoly, spojené zejména s přípravou významných akcí v oblasti psychologických věd. Jde především o přípravu sjezdu čs. psychologů, pro který se jako vhodný termín doporučuje jaro r. 1975 (jubilejní rok osvobození ČSSR). Dále bude připravena československá účast na mezinárodní psychologickém kongresu v Paříži, který se bude konat v srpnu r. 1975.

PhDr. J. Janoušek, CSc., v. r.,
vědecký tajemník ČSPS (č.č.)